

HOOFDSTUK 4

UW KONINKRIJK KOME

GODS KONINKRIJK, GODS NIEUWE WERELD

Misschien moet je wel uitzichtsloze ellende meemaken om écht te verlangen naar een nieuwe wereld. Veel westerse christenen vinden Gods koninkrijk, Gods nieuwe wereld, maar een lastig idee. Ja, het is een mooi streven voor kerk en samenleving om beter te gaan leven – zelf je steentje bijdragen aan het koninkrijk. Als je het zo opvat, is de wekelijkse bede in het Onzevader prima. Maar een helemaal andere, nieuwe wereld, die de oude echt vervangt, en met totaal andere vormen en normen komt? Prima, maar nog eventjes wachten tot de kinderen groot zijn of de studie af is.

Iemand die woont in de troosteloze ellende van een sloppenwijk, zonder eten, zonder toekomst, zal de onrechtvaardigheid van onze wereld veel vaker en harder voelen dan rijke mensen. En in landen waarin de ongelijkheid groter is dan in het westen, is die onrechtvaardigheid ook veel zichtbaarder (in welke categorie je zelf ook valt): schrijnende armoede versus enorme rijkdom. In het Westen hebben we het weggestopt: achter de voordeur, in voedselbanken, en – indirect – in die arme landen.

Gods koninkrijk is misschien wel het belangrijkste onderwerp van de Bijbel. Dat lijkt een wat stevige uitspraak – is Pasen niet belangrijker? Of het grote gebod dat we God en elkaar moeten liefhebben? Nee, want uiteindelijk zijn ook Pasen en het grote gebod noodzakelijke stappen in de richting van Gods koninkrijk, Gods nieuwe wereld. Het wachten is tot die nieuwe wereld definitief zal aanbreken, zegt de Bijbel.

Het is goed te begrijpen dat veel mensen, ook christenen, wat sceptisch staan tegenover een komend koninkrijk van God. Is het na tweeduizend jaar vol ellende, waarin de sporen van dat nieuwe koninkrijk soms heel ver te zoeken waren, nog wel logisch om te geloven dat het ooit gaat komen? Een beroemde uiting van deze gedachte komt van Gerard Reve. In het gedicht 'Graf te Blauwhuis' beschrijft hij hoe een jongen van achttien gedood is door een kogel; vluchten mocht niet baten. Op het graf staat een strijdbaar opschrift, maar het portret toont een bedrukt en stil gezicht van een kind. Waarom moest hij dood? En dan spreekt hij God aan: 'Gij weet waarom het is, ik niet. Dat Koninkrijk van U, weet U wel, wordt dat nog wat?'

En tóch bidden veel gelovigen elke zondag ‘uw koninkrijk kome’, laat uw nieuwe wereld komen. Misschien illustreert Reve met zijn gedicht ook wel juist de momenten waarop mensen overspoeld worden door het gevoel dat de wereld niet goed is, en moet veranderen. Dat een wereld volstrekt uitzichtloos wordt als er geen hoop meer is. ‘Uw koninkrijk kome’ is een vraag, vanuit het vertrouwen dat het uiteindelijk goed zal komen.

We zullen in dit hoofdstuk bekijken wat het beeld is dat de Bijbel schetst over Gods koninkrijk, en wat onze rol als mens daarin is. Maar laten we voordat we dat doen ook een moment stilstaan en onszelf de vraag stellen wat de wereld (als geheel) in ónze optiek beter en rechtvaardiger zou maken. Welk beeld dringt zich bij ons op als we denken aan Gods nieuwe, goede wereld? Wat zou er veranderen in die nieuwe wereld – voor ons, maar ook voor mensen in een geheel andere positie dan wij? Laten we die gedachten meenemen bij onze gang langs bijbelse passages over Gods koninkrijk.

Gedachten over het koninkrijk van God in het Oude Testament

Je kunt allerlei vragen stellen bij het begrip ‘koninkrijk van God’. Is het een echt koninkrijk, een land waar je naartoe kunt gaan? Of is het meer een toestand, een ideaalbeeld? En is God de koning van dat land, of van die ideale wereld? Hoe moeten we ons dat voorstellen?

Om antwoorden op die vragen te krijgen, moeten we om te beginnen teruggaan naar het oude Israël, naar de tijd dat het land koningen had. Er waren in die tijd twee ideeën, twee manieren van denken die later samen de basis vormden voor het idee van Gods koninkrijk, Gods nieuwe wereld. Je vindt beide ideeën in het Oude Testament terug. Het eerste idee is God als koning van de wereld, en het tweede idee is Gods ingrijpen in de geschiedenis. We kijken kort naar beide ideeën.

Israël had een koning, die zetelde in Jeruzalem. Dat de koning over het land en het volk heerste, kon volgens de theologie van die tijd alleen maar omdat God de koning die macht gegeven had. God heeft de heerschappij over de hele aarde; hij is het die volken en koningen hun macht geeft. Zo lees je in Psalm 29:10-11: ‘De Heer woont hoog in de hemel, hij is koning voor altijd. De Heer zal zijn volk sterk maken, hij zal zijn volk vrede geven.’ God kiest voor het volk dat hij heeft uitgekozen, het volk Israël, zélf de aardse koning uit: ‘Ik heb mijn koning uitgekozen. Hij woont op de Sion, mijn heilige berg’ (Psalm 2:6). En God doet die koning een belofte: ‘Alles wat je aan mij vraagt, zal ik je geven. Jij zult alle volken overwinnen, alle landen zullen van jou zijn’ (Psalm 2:8).

De koning in Jeruzalem is dus de koning die door God daar is aangesteld, en namens hem het volk regeert. Als het goed is, merk je ook dat de koning bij God hoort. In Psalm 72:1-2 bidt de dichter erom: ‘God, help de koning. Help hem om een goede heerser te zijn, net zo rechtvaardig als u. Help hem om een eerlijke rechter te zijn, een goede leider van uw trouwe volk.’ We zien dus dat de koning in Jeruzalem heel nauw verbonden is met de koning in de hemel, God.

Het tweede idee is het idee van ‘de dag van de Heer’. De profeten in het oude Israël zagen dat er heel veel fout ging in het land: de mensen dienden andere goden dan de God van Israël, er was veel onrechtvaardigheid. De profeten legden een verband tussen het gedrag van de mensen in Israël en de invasies van buitenlandse machten. Maar ze voorspelden ook een moment waarop God schoon schip zou maken: de dag van de Heer. De beschrijvingen van die dag zijn soms angstaanjagend. Dat staat bijvoorbeeld in Sefanja 1 en 2. In Sefanja 1:2-3 lezen we dat God zegt: ‘Ik ga alles op aarde vernietigen! Ik zal alle mensen en dieren doden, ook de vogels en de vissen. Want de mensen zijn slecht. Daarom zal er niemand op aarde in leven blijven.’ In hoofdstuk 2 blijkt dat het ook om de inwoners van Juda gaat – zij krijgen de waarschuwing van de profeet dat ze anders moeten gaan leven. Dan zullen ze misschien gespaard worden op de dag van de Heer. Andere beschrijvingen vind je bijvoorbeeld in Jesaja 13:6-10 en Amos 5:18-20.

Als je beide ideeën samenneemt – God als koning in de hemel, en God die ingrijpt in de geschiedenis – dan ben je al bijna bij Gods komende koninkrijk. En op een bepaald moment in de geschiedenis van het jodendom is dat idee ontstaan en zie je het terug in de teksten.

Die ontwikkeling heeft zeker ook te maken met de geschiedenis van het koningshuis in Israël. Dé koning van Israël was koning David. Over hem vind je heel wat verhalen in de bijbelboeken 1 en 2 Samuel, en door de eeuwen heen bleef hij Israëls beroemdste koning. Zoals het was in zijn tijd, zo zou het altijd moeten zijn. Psalm 89:20-38 gaat helemaal over de verhouding tussen God en koning David. Als je die psalm leest, is het belangrijk om erbij te bedenken dat in de tijd van de schrijver die mooie tijd van koning David allang voorbij was. De dichter vertelt hoe de stad Jeruzalem in puin ligt, en dat de nakomelingen van David geen koning meer zijn in de stad (vers 39-46). En dat terwijl God zélf aan David had beloofd dat er altijd iemand uit zijn familie koning zou blijven (vers 36-38). De psalmdichter herinnert in zijn lied God aan die belofte, en vraagt in vers 47-52: kom toch uw belofte aan David na!

Maar het gebeurde niet. De Babyloniërs veroverden Jeruzalem, en daarna kwamen de Perzen en de Grieken. We lezen in een aantal Joodse boeken hoe bepaalde Griekse koningen de Joodse godsdienst probeerden aan te passen aan hun eigen visie op godsdienst. Het is in die tijd dat je bij sommige Joodse groepen de hoop op een stevig ingrijpen van God ziet opbloeien, een ingrijpen waarbij alle aardse koninkrijken zouden verdwijnen: God – de koning in de hemel – zal ooit de aarde helemaal nieuw maken, alles wat slecht is wegdoen, en zelf ook koning worden van de aarde.

Een bijbeltekst waarin je dat goed kunt zien is Daniël 2. Dat hoofdstuk beschrijft een droom die wordt uitgelegd: allerlei wereldrijken zullen elkaar opvolgen tot uiteindelijk God zijn rijk op aarde zal stichten:

In de tijd dat die koninkrijken verdwijnen, zal de God van de hemel een nieuw koninkrijk maken. Een rijk dat nooit verdwijnt. Niemand anders zal erover heersen. Dat rijk zal alle andere koninkrijken vernietigen. Maar zelf blijft het voor altijd bestaan. Dat rijk is de steen die u gezien hebt. De steen die zomaar kwam aanrollen, en die het beeld van ijzer, brons, klei, zilver en goud vernietigde. Zo heeft de grote God aan u, koning, de toekomst laten zien. Dat was uw droom, en u kunt vertrouwen op mijn uitleg (Daniël 2:44-45).

De teksten waarin we dit idee tegenkomen (voornamelijk Joodse teksten van rond het begin van de jaartelling, bijvoorbeeld de Qumranrollen), delen de geschiedenis in tweeën: de tijd voordat Gods nieuwe wereld begint (de oude wereld), en de tijd erna. De schrijvers van die teksten hebben de overtuiging dat zij, samen met de groep waar ze bij horen, aan de vooravond leven van Gods nieuwe wereld. Zij zijn trouw aan God, zij zijn de rechtvaardigen. Ze hebben het moeilijk, maar, zo suggereren de schrijvers vaak in hun teksten, het zal niet zo lang meer duren voordat God die nieuwe wereld laat komen. En dan zullen zij in het gelijk gesteld worden. Soms voorspelden ze ook dat God een nieuwe koning zou sturen, de messias, om zijn nieuwe wereld te laten beginnen. De belofte dat er altijd een opvolger van David zou heersen (zoals in Psalm 89) werd zo onderdeel van de verwachting van Gods koninkrijk. Het nieuwe koninkrijk zou totaal anders zijn dan de aardse koninkrijken. Waar het nu op aarde draait om geweld en macht, draait het in Gods koninkrijk om vrede en rechtvaardigheid.

Het is goed om een moment stil te staan bij de vraag waarom zulke teksten geschreven werden. Zoals gezegd werden ze vaak gemaakt in een

tijd dat het volk het moeilijk had: ze werden onderdrukt of bedreigd, en zagen geen uitweg meer. En in zo'n situatie vertelden ze elkaar: laten we blijven geloven, en blijven doen wat God van ons vraagt. Het kán niet lang meer duren voordat God zijn nieuwe wereld laat beginnen! Eigenlijk zijn die teksten dus bedoeld om te troosten, om vast te houden aan het geloof. Je doet het ergens voor, laat de moed dus niet zakken en zorg dat je blijft leven volgens Gods regels.

Gewapend met deze kennis uit het Oude Testament en het vroege jodendom, kunnen we een eerste antwoord geven op de vraag wat 'uw koninkrijk kome' betekent. Als je het gebed bidt, zeg je eigenlijk: ik leef in de 'oude wereld', maar ik weet dat God een nieuwe, betere wereld wil laten komen. Een wereld van recht en gerechtigheid, zonder overheersing en zonder machtsmisbruik. Nu is er nog de oude wereld, maar ik vraag of God de nieuwe wereld, zijn koninkrijk, mag aanbreken.

Gedachten over het koninkrijk in het Nieuwe Testament

Met het schema van de oude en de nieuwe wereld in gedachten, openen we het Nieuwe Testament. Het Nieuwe Testament is van a tot z doordrongen van de gedachte dat het koninkrijk van God gaat komen. We lezen natuurlijk dat Jezus de messias is: de christus. Sterker nog, soms wordt hij expliciet de nieuwe David genoemd. Maria krijgt in Lucas 1 van de engel Gabriël te horen dat zij een zoon krijgt. Gabriël vertelt haar dat God hem 'de troon van zijn vader David' zal geven (Lucas 1:32, NBV). Een ander voorbeeld is de blinde Bartimeüs die Jezus toeroept: 'Jezus! Zoon van David! Heb medelijden met mij' (Marcus 10:47). En als Jezus bij Pilatus komt, vraagt deze hem: 'Bent u de koning van de Joden?' (Marcus 15:2), en boven zijn kruis hangt het bordje 'Dit is de koning van de Joden' (Marcus 15:26). Op allerlei manieren laten de evangeliën zien dat Jezus de vervulling is van die oude belofte: de nieuwe David.

Joodse teksten over Gods koninkrijk en Gods messias gaan altijd over de toekomst. De messias is er nog niet. Dat is dus écht anders in het Nieuwe Testament: Jezus is de messias, de verwachtingen zijn uitgekomen, God heeft ingegrepen in de geschiedenis. Zacharias zingt erover in Lucas 1: 'Alle eer aan de Heer, de God van Israël. Hij is gekomen om zijn volk te bevrijden. Hij heeft ons een machtige redder gegeven, uit de familie van koning David' (Lucas 1:68-69). En ook de eerste woorden die Jezus spreekt in het Marcus-evangelie, gaan erover dat Gods nieuwe wereld op aanbreken staat: 'Toen Johannes de Doper gevangengenomen werd, ging Jezus terug naar

Galilea. Daar vertelde hij het goede nieuws van God. Hij zei: “Gods nieuwe wereld is dichtbij. Geloof dat goede nieuws! Dit is het moment om je leven te veranderen” (Marcus 1:14-15).

Gods koninkrijk is al aangebroken, de messias is gekomen. Als je het Joodse idee van een oude en een nieuwe wereld volgt, zou je denken dat de oude nu voorbij zou moeten zijn. Maar dat is in het Nieuwe Testament niet zo. Het koninkrijk is al begonnen, maar het is er nog niet helemaal. We staan met één been in de nieuwe tijd, en met één been in de oude. Jezus liet in zijn leven al zien hoe dat koninkrijk eruit zou zien. Hij genas zieken, liet blinden zien, doorbrak uitsluiting van bijvoorbeeld onaanraakbaren en hoeren, en hielp mensen in nood. De nieuwe wereld is begonnen, Jezus is de messias. Het is geen koninkrijk naar normale aardse maatstaven, waar het gaat om macht en om pracht en praal. Het is totaal anders.

We wachten nog op het definitief aanbreken van dat koninkrijk. Ook dat zegt Jezus in de evangeliën, bijvoorbeeld in Marcus 8:38: ‘Als je mijn volgelinge wilt zijn, moet je je niet schamen voor mij of voor mijn boodschap. Ook al zijn de mensen om je heen slecht en ontrouw aan God. Want anders zal de Mensenzoon zich ook voor jou schamen als hij terugkomt. Bedenk dat de Mensenzoon zal komen met de engelen uit de hemel. En met de macht van zijn Vader.’

Eigenlijk leven we als christenen dus in een soort tussentijd: de oude wereld is nog niet opgehouden, en de nieuwe is al begonnen, maar nog niet echt doorgebroken. Paulus beseft ook heel goed dat we als christenen in een tussentijd leven. Hij schrijft bijvoorbeeld in Romeinen 8:22-24:

²²Nu is het leven op aarde nog vol pijn en ellende. ²³Dat geldt ook voor ons leven. God heeft ons de heilige Geest al gegeven, maar we wachten nog op een lichaam dat nooit zal sterven. Dat is het grootste geschenk dat God ons zal geven. Dan zullen we leven als Gods kinderen. Maar tot die tijd hebben we het moeilijk en zwaar. ²⁴⁻²⁵We zijn al gered, ook al zien we dat nu nog niet (...).

Als je dit ‘schema’ in je achterhoofd houdt bij het lezen van het Nieuwe Testament, begrijp je veel teksten beter. We leven in een tussentijd. En bij die tussentijd hoort dat je niet altijd ervaart dat Gods koninkrijk al begonnen is. De ‘oude tijd’, de tijd waarin onrecht en ongelijkheid, ziekte, dood en verdriet nog de boventoon voeren, is vaak heel merkbaar. Terwijl van dat koninkrijk maar heel weinig te zien is. In het Nieuwe Testament gebruikt

Jezus gelijkenissen om de mensen uit te leggen hoe het werkt. Een goed voorbeeld is te vinden in Marcus 4:30-32:

³⁰Jezus zei verder: 'Willen jullie weten waar Gods nieuwe wereld op lijkt? Ik zal nog een voorbeeld geven. ³¹⁻³²Gods nieuwe wereld [= Gods koninkrijk] lijkt op een mosterdzaadje. Dat is het kleinste zaadje dat er is. Maar als je het zaait in de grond, dan groeit er uit dat kleine zaadje een boom. Die boom wordt het grootst van alle planten en krijgt dikke takken. In de schaduw van die boom kunnen vogels hun nest bouwen.'

Wat Jezus met deze gelijkenis wil laten zien, is dat je nu misschien nog maar heel weinig merkt van het koninkrijk van God. Het is er wel, maar zo klein als het kleinste zaadje dat er is. Maar dat zaadje zal uitgroeien tot de grootste boom – ooit zal iedereen merken dat Gods nieuwe wereld aangebroken is. Er is plaats voor iedereen; de vogels die nestelen in de boom staan voor de andere volken, die ook welkom zijn in het koninkrijk. En zoals een boom doorgroeit, zo zal ook het koninkrijk doorgroeien. Het is niet tegen te houden!

Gods koninkrijk is geen vrijblijvend idee. Net als in de Joodse teksten zijn de passages in het Nieuwe Testament bedoeld om het geloof te versterken. Maar er zit ook een waarschuwing in: je moet er wel iets voor doen. Zo vertelt Marcus 10:17-27 het verhaal van een rijke man die bij Jezus komt, en vraagt hoe hij het eeuwige leven kan krijgen. Jezus vertelt dat hij alles moet verkopen en aan de armen geven. Dat kan hij niet, dat is te moeilijk. Jezus zegt dan tegen zijn leerlingen: 'Denk je dat rijke mensen in Gods nieuwe wereld kunnen komen? Je zult nog eerder een kameel door het oog van een naald zien gaan!' Als de leerlingen dan vragen wie er dan nog gered kan worden, zegt Jezus: 'Als het van mensen afhangt, kan niemand gered worden. Maar het hangt van God af. En voor God is alles mogelijk.'

Als er één bijbelboek is dat we associëren met Gods koninkrijk, is het wel Openbaring. Het staat vol verwijzingen naar de oude en de nieuwe wereld. De groep waar de schrijver bij hoorde had het moeilijk: de christenen werden vervolgd door de Romeinen, zelfs gedood als ze de keizer niet wilden aanbidden. En dat is precies een situatie waarin praten over Gods nieuwe wereld kan helpen om het vol te houden. Aan het slot van het boek, in Openbaring 21:1-4, lezen we deze prachtige samenvatting van waar Gods nieuwe wereld voor staat in het Nieuwe Testament:

¹Toen zag ik een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. De hemel en de aarde van vroeger waren verdwenen, en ook de zee was er niet meer.

²Ik zag uit de hemel een heilige stad naar beneden komen, het nieuwe Jeruzalem. Die stad kwam bij God vandaan. Ze leek op een bruid die zich mooi gemaakt heeft voor haar bruidegom.

³Uit de richting van de troon hoorde ik een luide stem, die zei: 'Nu is God zelf op aarde. Vanaf nu zal hij bij de mensen wonen. De mensen zullen zijn volk zijn, en hij zal hun God zijn. ⁴Hij zal al hun tranen drogen. Niemand zal meer sterven, en er zal geen verdriet en geen pijn meer zijn. Want alles van vroeger is verdwenen.'

Is er een rol voor ons mensen?

Het is tegenwoordig tamelijk populair om te zeggen dat we moeten werken aan Gods koninkrijk. Samen kunnen we het realiseren; als kerk, als gelovigen, kunnen we er een belangrijke rol in spelen dat het definitief aan gaat breken. Maar hoe bijbels is deze gedachte eigenlijk? Eerlijk gezegd niet heel erg bijbels. Als we terugdenken aan de teksten over de 'dag van de Heer' in het Oude Testament, zien we dat het God zelf is die het initiatief neemt om in te grijpen. Niet de mens, maar God bepaalt of en wanneer zijn nieuwe wereld komt. Dat zien we ook in het Nieuwe Testament. In Marcus 13:32 zegt Jezus: 'Niemand weet precies wanneer het gaat gebeuren. Ook de engelen in de hemel weten het niet. En ikzelf ook niet. Alleen God, de Vader, weet het.'

Het is misschien een beetje frustrerend, want zou niet juist de kerk het ideaal van een betere wereld wat dichterbij moeten brengen? In Marcus 4:26-29 lijkt het of Jezus deze frustratie voorvoelt, en daarom nog eens goed uitlegt dat het aanbreken van Gods koninkrijk echt niet door mensen beïnvloed kan worden:

²⁶Jezus zei tegen de mensen: 'Gods nieuwe wereld lijkt op een man die zaad gestrooid heeft op het land. ²⁷Die man gaat slapen en staat weer op. Elke dag opnieuw. Intussen groeit het zaad in de grond, en het wordt koren. Hoe dat gebeurt, weet die man niet. ²⁸Het is de aarde zelf die het laat groeien. Van de eerste groene puntjes tot het koren vol graankorrels. ²⁹Zodra het koren rijp is, snijdt de man het af. Want dan is de tijd van de oogst gekomen.'

De man die zaad strooit, staat voor de gelovige mensen die Gods boodschap voor de mensen doorgeven aan anderen. Dat is iets wat mensen kunnen

doen: het goede nieuws doorgeven. Maar het groeien en rijpen, dat gebeurt zonder invloed van de mens: 'hoe dat gebeurt, weet die man niet'. Uiteindelijk breekt het koninkrijk 'gewoon' aan. Je kunt er niet voor zorgen dat Gods nieuwe wereld sneller aanbreekt. Het enige wat je kunt doen, is erop vertrouwen dat God zijn koninkrijk zal laten komen, en hem vragen om het daadwerkelijk te doen – zoals we ook doen in het Onzevader.

Is dit het hele verhaal? Nog niet helemaal. Volgens de bijbelse tijdrekening leven we in de tussentijd: de tijd waarin het koninkrijk al begonnen is, maar nog niet helemaal doorgebroken. In de brieven in het Nieuwe Testament vind je meer beschrijvingen van het leven in die tussentijd dan in de evangeliën, ze gaan directer over de mensen in de vroegste kerk. We zagen al dat Paulus in Romeinen 8 beschrijft hoe we als gelovigen de heilige Geest hebben gekregen, als cadeau om ons te helpen de tussentijd door te komen. Zo hebben we al een soort 'voorschot' gekregen van Gods nieuwe wereld (Romeinen 8:23).

Die Geest laat bijzondere dingen gebeuren onder christenen; Paulus schrijft erover in 1 Korintiërs 12:1-11. En als we goed luisteren naar wat de heilige Geest ons inluistert, zullen we ook in ons dagelijks leven laten zien dat we al bij die nieuwe wereld horen. In Galaten 5:16-26 beschrijft Paulus hoe ons 'oude ik' (dat hoort bij de oude wereld) strijdt met ons 'nieuwe ik' (dat hoort bij de nieuwe wereld). Luister naar de Geest, is zijn dringende advies. En in vers 22-23 beschrijft hij wat er dan zal gebeuren: 'Mensen die zich laten leiden door de heilige Geest, leven heel anders. Zij houden van elkaar. Ze zijn blij en leven in vrede. Ze hebben geduld en zijn goed voor elkaar. Ze geloven in Christus. Ze zijn vriendelijk en gedragen zich goed.' En niet luisteren naar de Geest heeft consequenties: je slechte gedrag zal maken dat je uiteindelijk geen deel uit zult maken van Gods koninkrijk (5:21).

We kunnen als mensen het koninkrijk niet sneller definitief laten aanbreken, daarover gaat alleen God zelf. Maar het koninkrijk is al wel begonnen. Wat we dus wel kunnen doen, is in ons doen en laten uit te stralen dat wij bij Gods nieuwe wereld horen, en zo al iets laten zien aan anderen van wat die nieuwe wereld betekent.

Reflectie

We begonnen dit hoofdstuk met de constatering dat het voor moderne mensen vaak moeilijk is om echt te verlangen naar het koninkrijk van God, zeker als je je dat voorstelt als een totale omkering van de wereld. Wat moet je met dat beeld? Er zijn maar weinig mensen in onze tijd die echt in

twee tijdperken denken: een oude tijd en een komende, nieuwe tijd. Maar zonder die bijbelse indeling van de geschiedenis is het moeilijk het bijbelse thema van het koninkrijk echt mee te beleven. Een aansporing om goed te leven is te weinig, en ‘stil maar, wacht maar’ is te passief, en kan na tweeduizend jaar eigenlijk ook niet meer. De vraag dringt zich op: wat verwachten we eigenlijk nog?

Het koninkrijk van God is dé centrale gedachte in het vroegste christendom. Daar zijn twee duidelijke redenen voor. De eerste is dat het de kleine groepen christenen, die het vanwege hun geloof erg moeilijk hadden om staande te blijven, veel hoop gaf. Ze hadden het moeilijk, maar uiteindelijk zou het goed komen – God zelf zou daarvoor zorgen. Christendom is een godsdienst waarin hoop centraal staat. Maar de beelden die de eerste christenen gebruikten, passen allereerst bij de tijd en cultuur waarin zij leefden. Misschien hebben wij aanvullende beelden nodig om de hoop te beschrijven, beelden die meer aansluiten bij onze tijd en onze uitdagingen. De bijbelse teksten helpen ons wel om ons te realiseren dat het niet alleen op ons eigen kunnen aankomt. Uiteindelijk overwint Gods liefde!

De tweede reden is dat het Nieuwe Testament eigenlijk een ‘derde tijd’ toevoegt: de tijd waarin Gods nieuwe wereld al is begonnen, terwijl de oude nog niet is afgelopen. Ook zonder de indeling in oude en nieuwe tijd voor jezelf helemaal over te nemen, kun je zeggen: als christenen horen we bij Gods nieuwe wereld, de wereld zoals hij die bedoeld heeft. Samen kijken we waar we die wereld tegenkomen in ons leven, en waar we als christenen ook iets van die wereld kunnen laten zien. Ons focuspunt is niet de oude wereld, de wereld waarin geld, macht, oorlog en ellende de dienst uitmaken, maar de wereld zoals die bedoeld is, de wereld van Gods liefde. De bijbelschrijvers wisten maar al te goed dat wij die wereld als mensen niet konden laten aanbreken, en daarom is het ook goed om te lezen dat God zelf ook werkt aan zo’n wereld, onafhankelijk van wat wij mensen presteren. De bede ‘uw koninkrijk kome’ geeft dus focus aan ons leven, en geeft woorden aan ons diepe vertrouwen dat het bij God uiteindelijk goed zal komen.